

Ympäristöministeriö
kirjaamo@ym.fi

Lausuntopyyntönnä 2.7.2021 dnro VN/12128/2019

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi luonnonsuojelulaksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Ympäristöministeriön lausuntopyyntö

Ympäristöministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi, joka koskee uutta luonnonsuojelulakia. Lausuntopyyntö koskee myös samassa yhteydessä esitettyjä muutoksia eräisiin muihin lakeihin.

Luontotyyppien ja lajien uhanalaisuudesta ja Suomen luonnon monimuotoisuuden tilasta on saatu runsaasti uutta tietoa, ymmärrys ilmastonmuutoksen merkityksestä luonnon monimuotoisuudelle on lisääntynyt, ja muu lainsäädäntö, ohjauskeinot ja hallinto ovat muuttuneet nykyisen luonnonsuojelulain voimassaoloaikana. Voimassa olevaa luonnonsuojelulakia ajantasaistettaisiin ja sen vaikuttavuutta parannettaisiin. Uudistuksella toteutettaisiin pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman tavoitetta pysäyttää luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen Suomessa. Hallitusohjelman mukaisesti luonnonsuojelulakia uudistetaan arviointien perusteella.

Esityksen tavoitteena on edistää luonnon monimuotoisuuden suojelua luonnonsuojelulain toimivuuden ja vaikuttavuuden parantamisen myötä luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttämiseksi ja hidastamiseksi. Ehdotuksella pyritään myös lisäämään luonnonsuojelun hyväksyttävyyttä sekä tehostamaan hallinnollisia menettelyjä. Näiden ohella ehdotuksen tavoitteena on osaltaan selkeyttää luonnonsuojelulain roolia osana muuta ympäristöä koskevaa lainsäädäntöä.

Keski-Suomen ELY-keskuksen lausunto

Yleiset näkökohdat

Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) pitää esitystä ansiokkaasti valmisteltuna. Eri osapuolia on lainvalmistelussa osallistettu laajasti, ja erityisen myönteisenä asiana ELY-keskus pitää tieteellisen tiedon vahvaa hyödyntämistä. ELY-keskus arvioi, että esitys vastaa monelta osin sille asetettuihin tavoitteisiin luonnon monimuotoisuuden suojelun edistämisestä ja luonnonsuojelun hyväksyttävyyden lisäämisestä. Tosiasia kuitenkin on, että luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen kehityssuuntaa ei voida pysäyttää pelkästään luonnonsuojelulain keinoin, vaan olennaista, että

monimuotoisuuden turvaamisen vaatimus läpäisee myös muun ympäristölainsäädännön suunnittelu- ja lupajärjestelmät erityisesti maankäyttö- ja rakennus-, metsä-, maa-aines-, ympäristönsuojelu- ja vesilainsäädännössä.

Esityksellä lisätään luonnonsuojelun sääntelyä, säädetään ELY-keskuksille uusia tehtäviä ja pyritään tehostamaan luonnonsuojelulain valvontaa. Etukäteen on vaikeaa tarkasti arvioida esityksen vaikutuksia ELY-keskuksissa luonnonsuojelutehtäviä hoitavien henkilöiden työmäärän kasvuun. Erityisesti ekologista kompensatiota koskeva sääntely muodostaa kuitenkin merkittävän uuden tehtäväkokonaisuuden. Ennakollisesti on arvioitavissa, että esitys aiheuttaa runsaan yhden henkilötyövuoden lisäresurssitarpeen Keski-Suomen ELY-keskuksessa.

Säännöskohtaiset kommentit

1 § Lain tavoite

ELY-keskus pitää tärkeänä, että lain tavoitteisiin (1 §) tuodaan ympäristötietoisuuden käsite, joka sisältää ajatuksen paitsi tiedosta niin myös merkitysten ja yhteyksien käsittämisestä sekä kunkin omien ratkaisujen kytkytymisestä laajempiin kokonaisuuksiin. Tämä vastaa nykypäivän haasteisiin paremmin kuin voimassa oleva muotoilu.

9 § Ympäristötietoisuus

On hyvä, että säännöksessä on nostettu esiin monipuolisesti tahoja, joihin ympäristötietoisuuden edistämistyö suuntautuu. Ympäristökasvatusta on pyritty alalla määrittelemään koskemaan kaikkia ikäryhmiä, mutta se kuitenkin yleisesti käsitetään lapsiin ja nuoriin kohdistuvaksi toiminnaksi, joten ympäristötietoisuuden käsite on tärkeä pitää tässä mukana. Se on myös lähellä ympäristötietouden parantamista, joka on määrätty ELY-keskusten tehtäväksi laissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista (3 §).

Käytetyt termit *ympäristökasvatus ja ympäristötietoisuus* poikkeavat kuitenkin osittain 1 §:ssä käytetyistä termeistä *kansalaisten luonnontuntemus ja ympäristötietoisuus*. Termien yhdenmukaisuuteen olisi hyvä kiinnittää huomiota. Mahdollista olisi lisätä 1 §:ään myös sana *ympäristökasvatus*. Myös termiä *luontokasvatus* käytetään alalla jonkin verran. Se nähdään yleisesti ympäristökasvatuksen (tai kestävän kehityksen kasvatuksen) osa-alueena, ja sitä onkin käytetty lain perustelujen puolella.

ELY-keskus haluaa kiinnittää huomiota myös 9 §:ää koskevissa lain perusteluissa siihen, miten ympäristö- tai luontokasvatuksen ja ympäristötietoisuustoiminnan konkretisoitumismahdollisuuksia kuvataan. ELY-keskus ehdottaa, että perusteluissa viitattaisiin jollakin tavalla myös kunnan sivistystehtävään. Se on keskeinen työkalu nimenomaan lasten ja nuorten luonto- ja ympäristökasvatuksen toteuttamisessa. (Esimerkiksi:

Kuntien sivistystoimen luonto- ja ympäristökasvatuksen mahdollisuuksia voidaan tukea esimerkiksi huolehtimalla päiväkotien ja koulujen lähiympäristön laadusta ja soveltuvuudesta ympäristökasvatukseen, tukemalla opettajien osaamista ja kehittämällä lasten ja nuorten osallistumismahdollisuuksia luontoa koskevissa asioissa.) Myös 12 §:ään tai sitä koskeviin perusteluihin olisi hyvä saada näkyviin kunnan sivistystehtävä: sen ympäristökasvatustyön edellytysten tukeminen.

10 § Luonnonsuojelun valtion viranomaiset

Pykälän toisen momentin ensimmäisen virkkeen mukaan ELY-keskus muun muassa vastaa tässä laissa sille tarkoitetuista viranomaistehtävistä. Harkittavaksi esitetään sanan *tarkoitetuista* korvaamista sanalla *säädetyistä* tai *osoitetuista*.

11 § Luonnonsuojelun asiantuntijaviranomaiset

Esitetään harkittavaksi, tulisiko säännöksessä mainita lisäksi uhanalaisuusarvioiteja varten seurantatietoa osaltaan tuottava Luonnonvarakeskus.

15 § Vapaaehtoisen luonnonsuojelun toimenpideohjelmat

Pykälästä ei käy ilmi, mikä taho laatii siinä tarkoitettut toimenpideohjelmat.

17 § Luonnonsuojeluohjelman oikeusvaikutukset

Pykälän ensimmäisen momentin toisessa virkkeessä ilmaisun *valituksesta huolimatta* sijasta voisi nykyaikaisemmin käyttää ilmaisua *muutoksenhausta huolimatta*. Samoin vanhahtavan ilmaisun *valitusviranomaisen* sijasta voisi käyttää termiä *valtioneuvoston päätöksestä tehtyä valitusta käsittelevä hallintotuomioistuim.*

4 luku Luonnon monimuotoisuuden suojelun ja hoidon tukeminen

Esityksessä ehdotetaan, että luonnon monimuotoisuuden suojelun ja hoidon toiseksi tukimuodoksi – tavaroina tai palveluina myönnettävän tuen rinnalle – lisättäisiin rahallinen avustus. Koska tukea (22 §) ja avustusta (31 §) voitaisiin myöntää osin samoihin tarkoituksiin, olisi vähintäänkin esityksen perusteluissa suotavaa täsmentää näiden tukimuotojen keskinäistä suhdetta (esim. milloin perinnebiotoopin hoitoa on ensisijaisesti tuettava tavaroina tai palveluina myönnettävällä tuella ja milloin avustuksella).

Lisäksi ELY-keskus kiinnittää huomiota rahallista avustusta koskevan sääntelyn vähäisyyteen esityksessä. Lienee syytä säätää tarkemmin esimerkiksi siitä, myönnetäänkö avustusta vain hakemuksen perusteella; millä edellytyksillä avustusta voidaan myöntää; avustuspäätöksen tekemisestä ja sisällöstä sekä avustuksen maksamisesta.

ELY-keskus toteaa vielä, että avustuksen mahdollisiin käyttötarkoituksiin olisi aiheellista sisällyttää myös ympäristökasvatus- ja ympäristötietoisuustyö. Lakiehdotuksessa on nostettu ympäristökasvatus ja ympäristötietoisuuden lisääminen yhdeksi tavoitteeksi, ja tämä avustus olisi hyvä tapa myös tämän tavoitteen edistämiseen. Keski-Suomen ELY-keskus myöntää vuosittain avustusta alueellisesti ja valtakunnallisesti merkittävälle ympäristökasvatuksen ja -valistuksen hankkeille, mutta avustusraha on suhteellisen pieni tarpeisiin nähden.

39 § Toimenpiteen kieltäminen tai rajoittaminen

Esityksen mukaan toimenpiteen kieltämistä tai rajoittamista koskeva pykälä pysytettäisiin voimassa olevan luonnonsuojelulain 65 c §:n mukaisena. ELY-keskus haluaa kuitenkin tässä yhteydessä tuoda esiin sen, että säännöksessä toimenpiteen kieltämiselle tai rajoittamiselle asetettu 30 vuorokauden määräaika on viranomaisen näkökulmasta perusteettoman lyhyt, kun otetaan huomioon, että ELY-keskuksen on ilmoituksen saavuttua pyrittävä ensiksi neuvottelemaan toimenpiteen toteuttamisen vaihtoehtoista toimenpiteestä vastaavan kanssa, varattava tälle tilaisuus tulla kuulluksi asiassa, tehtävä asiassa muutoksenhakukelpoinen päätös ja onnistuttava antamaan se tiedoksi asianosaisille. ELY-keskuksessa ei välttämättä ole Natura-alueelta riittävää kuviokohtaista tietoa ja ilmoituksen saapumisajankohta saattaa lisäksi olla sellainen, että inventointi ei ole juuri sillä hetkellä mahdollista. Viranomaiselta puuttuva mahdollisuus asian riittävään selvittämiseen vaarantaa ratkaisun oikeellisuuden. Edellä sanottu huomioon ottaen päätöksen tekemiselle säädetyn määräajan pidentämistä olisi syytä vakavasti harkita.

Luonnonsuojelulaissa säädetty määräaika toimenpiteen kieltämiselle tai rajoittamiselle koskee myös metsänkäyttöilmoituksia, mutta käytännössä on usein havaittu, etteivät asianosaiset ja metsäalan toimijatkaan ole tästä välttämättä tietoisia. ELY-keskus toteaa tässä yhteydessä, että selvyiden vuoksi olisi erittäin tärkeää, että asiaa koskeva säännös lisättäisiin metsälakiin.

48 § Yksityinen luonnonsuojelualue

ELY-keskus pitää erittäin tervetulleena muutoksena nykyiseen oikeustilaan sitä, että esityksen mukaan ELY-keskus voisi ilman maanomistajan hakemusta tai suostumusta perustaa luonnonsuojelualueeksi myös sellaisen yksityisen omistaman Natura 2000 -verkostoon sisältyvän alueen, jonka toteutuskeinona on luonnonsuojelulaki. Ehdotettu muutos edistäisi merkittävästi Natura 2000 -verkoston toteutusta, kuten perusteluissa on todettu.

Pykälän toisen momentin osalta tulee kuitenkin vielä varmistaa, perustuuko toteutuskeinoa koskeva maininta valtioneuvoston periaatepäätöksen sijasta kuitenkin valtioneuvoston päätökseen.

Esityksen perusteluissa on todettu, että ”*Rauhoitusmääräyksiä saattaisi olla tarpeen ajan myötä uudistaa tai muuttaa. Tällöin noudatettaisiin vastaavaa menettelyä kuin alueen perustamisen yhteydessä.*” ELY-keskus pitää tarpeellisena, että rauhoitusmääräysten muuttamista (tiukennus/muutos) koskevasta menettelystä ja edellytyksistä lisättäisiin oma pykälänsä esitykseen.

51 § Poikkeukset kansallispuistojen ja luonnonpuistojen rauhoitussäännöksistä

Vaikka pykälä otsikkonsa mukaan koskee vain kansallispuistoja ja luonnonpuistoja, sen 2 ja 3 momentti koskevat sanamuotonsa mukaan kuitenkin *luonnonsuojelualueita*. Luonnonsuojelualueita ovat kansallispuistojen ja luonnonpuistojen ohella lisäksi muut valtion luonnonsuojelualueet ja yksityiset luonnonsuojelualueet (44 §). Pykälän otsikon ja sisällön tulisi vastata toisiaan.

53 § Muun valtion luonnonsuojelualueen rauhoitussäännökset

Pykälässä toistuu kauttaaltaan ilmaisu *muu luonnonsuojelualue*, vaikka oikea termi esityksen mukaan on *muu valtion luonnonsuojelualue*.

ELY-keskus huomauttaa, että terminä *valtion muu luonnonsuojelualue* olisi käyttökelpoisempi eikä aiheuttaisi taivutettunakaan turhaa hämmennystä (vrt. pykälän otsikko).

54 § Yksityisen luonnonsuojelualueen rauhoitusmääräykset

ELY-keskus pitää kannatettavana sitä, että esityksen mukaan Metsähallituksen ohella myös ELY-keskus voisi toteuttaa yksityisen luonnonsuojelualueen luonnonhoidon tehtäviä. Tehtävän hoitaminen edellyttää rahoituksen turvaamista.

Metsähallituksen ja ELY-keskuksen välisen työnjaon periaatteita olisi hyvä selostaa perusteluissa.

56 § Eräiden oikeuksien turvaaminen

Pykälän kolmannen momentin sääntely koskee paitsi luonnonsuojelualueita, myös 67 §:ssä tarkoitettuja luontotyyppejä. Esityksen systematiikan kannalta olisi parempi, että 67 §:ssä tarkoitettujen luontotyyppien osalta säännös sijoittuisi 7 lukuun. (Mikäli säännös ulotetaan koskemaan myös 77 §:n mukaisia erityisesti suojeltavien lajien esiintymispaikkoja, olisi sen paikka vastaavasti 8 luvussa.)

*55 § Poikkeaminen yksityisen luonnonsuojelun rauhoitusmääräyksistä,
57 § Liikkumisen rajoittaminen valtion luonnonsuojelun alueella,
58 § Luonnonsuojelun hoito- ja käyttösuunnitelma ja
59 § Järjestyssääntö valtion luonnonsuojelun alueella*

Säännökset olisi perusteltua kirjoittaa siten, että niistä kävisi yksiselitteisesti ilmi, mitkä ratkaisut edellyttävät hallintopäätöstä ja mitkä eivät. Pelkästään asian selostaminen perusteluissa ei ole riittävää.

*66 § Uhanalaisen luontotyypin huomioon ottaminen lupaa tai suunnitelmaa hyväksyessä ja
76 § Uhanalaisten lajien huomioon ottaminen lupaa tai suunnitelmaa hyväksyessä*

ELY-keskus pitää sinänsä positiivisena asiana sitä, että esitykseen sisältyy velvoite uhanalaisten luontotyyppien ja lajien huomioonottamisesta muiden lakien mukaisessa lupaharkinnassa ja kaavoituksessa, vaikka tiukkaa suojeluvetoa ei esitykseen sisälly. Vaikka tulkintaongelmia saattaa aiheuta siitä, mitä huomioon ottamisella tarkoitetaan, antanee sääntely kuitenkin ELY-keskukselle paremmat valmiudet edellyttää asianmukaisia luontoselvityksiä sekä luvan hakijoille signaalien selvitysten tarpeesta. Metsäisten elinympäristöjen – etenkin luonnonmetsät ja korvet – ja metsälajien osalta luonnonsuojelulain uudistus ei valitettavasti kuitenkaan tuo merkittävää parannusta.

67 § Suojellun luontotyypin rajauspäätös

Suojeltujen luontotyyppien luetteloon olisi hyvä sisällyttää uhanalaisimpiakin suotyyppisiä (esim. letot, laajat tai lajistollisesti arvokkaat lähteiköt kuten huurreammallähteet). Ilmeisesti ne on jätetty pois tietoisesti, koska ne sisältyvät metsälain 10 §:n kohteisiin ja lähteet ovat vesilain pienvesiä. ELY-keskus huomauttaa kuitenkin, että metsälaki ei turvaa kunnolla uhanalaisimpia suotyyppisiä esimerkiksi pienialaisuuden vaatimuksen vuoksi.

Tervaleppäkorpien tarkistaminen tervaleppämetsiksi moninkertaistaa suojeltujen luontotyyppien määrän Keski-Suomessa, jossa inventoidut tervaleppäkorvet eivät ole olleet riittävän luhtaisia kriteereitä täyttääkseen.

Harjumetsien valorinteiden ja sisämaan tulvametsien sisällyttäminen uutena luontotyyppinä suojeltuihin luontotyyppisiin on erinomaista. Harjujen valorinteiden määrittelyssä on pidettävä mielessä huomattava alueellinen vaihtelu paisterinteiden kasvillisuudessa. Kriteerejä ei tule määrittellä liian tiukoiksi, vaan alueellinen vaihtelu on syytä sisällyttää niihin. Tämä koskee monien muidenkin 67 §:n luontotyyppien määrittelyä. Ketoihin pitäisi lukea myös kalliokedot.

Suojeltujen luontotyyppien luettelossa on useita luontotyyppisiä, joiden säilyminen voi edellyttää hoidon järjestämistä. Näitä ovat hiekkarannat, jalopuumetsiköt, pähkinäpensaslehdot, merenrantaniityt, lehdesniityt,

kedot ja harjumetsien valorinteet. Samoin erityisesti suojeltavissa lajeissa on hoitoa vaativia lajeja. Hoitoa vaativien luontotyyppien ja lajien rajauspäättösten tekemistä on jarruttanut tieto hoitoresurssien niukkuudesta ja se, että hoitotoimiin on saatava maanomistajan lupa. Siksi onkin ensiarvoisen tärkeää, että luontotyyppien hoidon rahoitus turvataan myös Helmi-ohjelman jälkeen.

68 § Tiukasti suojellun luontotyyppin heikentämiskielto

Pykälän toisesta momentista ei ensinnäkään käy ilmi, mikä viranomaisen tallentaa suojellun luontotyyppin esiintymän sijaintia koskevan tiedon avoimeen tietojärjestelmään. Toisekseen esiintymätiedon *kiinteistörekisterissä nähtävissä olon* sijasta olisi perusteltua käyttää ilmaisua *tieto esiintymästä on tallennettu kiinteistötietojärjestelmään*.

69 § Poikkeaminen luontotyyppien suojelusäännöksistä

Pykälän toisen momentin sivulause on turha, koska toimenpiteet, joiden suorittamiseksi poikkeaminen luontotyyppien suojelusäännöksestä myönnetään, jo lähtökohtaisestikin heikentävät esiintymää. Myöskään ei liene tarkoitus, että esiintymän hävittämiseen johtavat toimenpiteet jäisivät 69 §:n 2 momentin soveltamisalan ulkopuolelle.

70 § Uhanalaisten luontotyyppien hoito

Tukimahdollisuutta ei tulisi rajata pois metsälain 10 §:n kohteilta, sillä muuten kunnostuksen ja hoidon ulkopuolelle jää paljon luontotyyppikohteita (mm. laajat metsälakielin ympäristöt). Monet luonnonsuojelulain nojalla suojeltavista elinympäristöistä ovat myös metsälakikohteita (mm. lehtolaikut ja puronvarret), mutta rajaukset poikkeavat usein toisistaan osan alueesta täyttäessä metsälain kriteerit ja osan lukeutuessa vain muuten luontotyyppiin. Tällaisissa tilanteissa sääntely vaikeuttaisi toimintaa käytännössä ja saattaisi johtaa epätarkoituksenmukaiseen varainkäyttöön, jos samalla alueella hoidon tukemisesta vastaa osalla aluetta ELY-keskus ja osalla aluetta Suomen Metsäkeskus.

74 § Pesäpuiden suojelu

Edellytys siitä, että pesä on ”toistuvasti käytössä ja selvästi nähtävissä” on ongelmallinen, koska on varsin tyypillistä, että ison petolinnun pesä romahtaa aika ajoin puusta alas, minkä jälkeen petolinnut useimmiten rakentavat pesän uudelleen kyseiseen pesäpuuhun. Säännöksen perusteella pesäpuun suojelu kuitenkin lakkaa siinä vaiheessa, kun pesä sortuu puusta.

Olisi selkeämpää, että suuren petolinnun käyttöönsä ottama puu on rauhoitettu, kunnes se harkinnanvaraisesti poistetaan luonnonsuojelun tietojärjestelmästä. Tämä tapahtuisi siinä vaiheessa, kun puu on menettänyt pesäpuupotentiaalinsa esimerkiksi kaatumisen tai katkeamisen

vuoksi, tai jos puu on kuollut ja oksisto rapistunut niin, että se ei voi enää kannatella pesää. On huomattava, että niin suuria ja/tai tukevia puita, jotka voivat toimia suurten petolintujen pesäpuina, on harvassa. Puut ovat hakkuissa yleensä muutenkin säästettäviä merkkipuita. On huomattava, että pesäpuut voivat tulla uudelleen asutuksi kymmenienkin vuosien tauon jälkeen.

77 § Erityisesti suojeltavien eliölajien esiintymispaikkojen suojeleminen

Olisi hyvä, jos pykälän viidennestä momentista kävisi yksiselitteisesti ilmi, että se koskee myös tilanteita, joissa lajilla ei enää olisi erityisesti suojeltavan lajin asemaa. Tämä käy ilmi perusteluista, mutta ei selvästi itse säännöksestä.

85 § Poikkeaminen eliölajin suojelua koskevista säännöksistä

Pykälän viidennen momentin osalta ELY-keskus toteaa, että poikkeamispäätöksessä olisi voitava tarvittaessa antaa myös toimenpiteiden raportointia ja vaikutusten seuranta koskevia ehtoja.

92 § Maisemanhoitoalueen perustaminen

Pykälän kolmannessa momentissa olisi hyvä säätää yksiselitteisesti, että ELY-keskus tekee päätöksen hoito- ja käyttösuunnitelmasta – sen sijaan, että esityksessä viitataan hoito- ja käyttösuunnitelman antamiseen. Esityksessä olisi perusteltua olla ainakin yleissäännökset maisemanhoitoalueen perustamista sekä hoito- ja käyttösuunnitelman antamista koskevasta menettelystä, vaikka tarkemmat säännökset annetaankin ympäristöministeriön asetuksella.

Säännöksestä tulisi myös käydä ilmi hoito- ja käyttösuunnitelman mahdolliset oikeusvaikutukset.

96 § Luonnonmuistomerkin rauhoituksen lakkauttaminen

ELY-keskuksen käsityksen mukaan olisi perusteltua, että omistajan lisäksi myös sille, jolla asiassa on intressi, säädettäisiin oikeus tehdä kunnalle hakemus luonnonmuistomerkin rauhoituksen lakkauttamiseksi yksityisen omistamalla alueella. Keski-Suomessa on ollut tilanne, jossa rasiteoikeuden haltija on joutunut pyytämään ELY-keskusta laittamaan kunnassa vireille esityksen voimajohdon lunastusalueella sijaitsevan luonnonmuistomerkin rauhoituksen lakkauttamiseksi, koska asiaa ei olisi muutoin saatu vireille.

Esitykseen tulisi lisätä säännös siitä, että luonnonmuistomerkin rauhoittamista ja rauhoituksen lakkauttamista koskevat päätökset tulee toimittaa tiedoksi alueelliselle ELY-keskukselle, mikäli ELY-keskukselle säädetään luonnonmuistomerkkien määrää, pinta-alaa sekä niiden ekologista tilaa koskeva seurantatehtävä (19 §).

11 luku Ekologisen kompensaation toteuttaminen

Suojelluille luonnonarvoille aiheutuvien heikennysten hyvittämisen sisällyttämistä luonnonsuojelulaista myönnettäviin poikkeuksiin, siten kuin esityksestä ilmenee, on sinänsä pidettävä merkittävänä parannuksena nykyiseen oikeustilaan. Esitetty kompensaation toteuttamisen malli on kuitenkin niin uudellinen ja monimutkainen, että on erittäin vaikeaa etukäteen arvioida sen sovellettavuutta käytännössä.

Joka tapauksessa on selvää, että ekologisen kompensaation sisällyttäminen luonnonsuojelulakiin tulee vääjäämättä lisäämään ELY-keskusten työmäärää ja mallin soveltaminen on aikaa vievää. Osaamisen kehittämisen lisäksi on välttämätöntä huolehtia myös riittävästä taloudellisesta resurssoinnista.

Riittävän koulutuksen järjestäminen ELY-keskuksille sekä yhteisten linjausten tekeminen on ensiarvoisen tärkeää mallin tehokkaan soveltamisen ja hallintokäytännön yhtenäisyyden saavuttamiseksi. Hyvittävien toimenpiteiden (esim. lajiesiintymien tiukkojen elinympäristövaatimusten keinotekoinen luominen) riittävyyden ja toimivuuden ennakkollinen arviointi sekä mittaaminen on luonnontieteellisesti haastavaa. Ekologinen kompensaatio edellyttää myös taustaksi huomattavasti tutkimustietoa. Kompensaation toteuttaminen usean ELY-keskuksen alueella samoin kuin hyvitysten pysyvyyden varmistaminen (myös toimijan muuttuessa) asettavat omat haasteensa.

100 § Suunnitelma hyvittäväistä toimenpiteistä

Pykälän kirjoitusasu tulisi täsmentää siten, että siitä käy yksiselitteisesti ilmi, että velvollinen laatimaan suunnitelman on se, joka aiheuttaa heikennyksen luontotyyppille tai lajin elinympäristölle.

103 § Vapaaehtoinen luonnonarvojen tuottaminen ja 104 § Vapaaehtoinen heikennyksen hyvittäminen

Vapaaehtoista heikennyksen hyvittämistä koskeva järjestelmä vaikuttaa ELY-keskuksen näkökulmasta menettelyllisesti aiheettoman raskaalta ottaen huomioon, että tässä tilanteessa hyvittämiset eivät perustu lainsäädännön velvoitteisiin.

117 § Luonnonsuojelun tietojärjestelmään talletettavat tiedot

Pykälään tulee lisätä ELY-keskuksen talletettaviin tietoihin luonnonmuistomerkkejä koskevien kunnan päätösten tallentaminen.

120 § Päätöksestä tiedottaminen

Pykälän otsikko on sen sisältöön verrattuna ristiriitainen, eikä tiedoksianto koskevia säännöksiä ole riittävästi harkittu. Tiedoksianto koskevat säännökset edellyttävät vielä huolellista jatkovalmistelua.

Esityksen rakennetta on ehdottoman tärkeää parantaa sillä tavoin, että jokaisen sellaisen asiakokonaisuuden yhteyteen, joka sisältää toimivallan hallintopäätöksen antamiseen, lisättäisiin yksiselitteiset, hallintolain vaatimukset täyttävät tiedoksiantosäännökset asianosaisille ja muille muutoksenhakuoikeuden omaaville tahoille.

127 § Vireillepano-oikeus

ELY-keskus esittää harkittavaksi, että luonnonsuojelulakiin otettaisiin lisäksi ympäristönsuojelulain 205 §:n 5 momenttia vastaava säännös siitä, että muiden kuin kunnan tai haittaa kärsivän henkilön vaatimuksesta vireillepannun asian käsittelystä saadaan periä vireillepanijalta maksu, jos vireillepanoa on pidettävä ilmeisen perusteettomana. Vaikka säännös tulisi sovellettavaksi ennalta arvioiden erittäin harvoin, soveltuisi se esimerkiksi shikaaniluonteisesti käynnistettyihin asioihin, joissa vireillepano ei johda toimenpiteisiin ja tämä on voitu havaita lähes välittömästi.

128 § Toiminta rikosasiassa

ELY-keskus pitää erittäin tärkeänä ja perusteltuna muutoksena nykyiseen oikeustilaan sitä, että ELY-keskukselle esitetään säädettäväksi asianomistaja-asema rikosasiassa.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ympäristölakimies Tarja Kangasmaa ja ratkaissut yksikön päällikkö Risto Kujala.

Jakelu

Ympäristöministeriö

Tämä asiakirja KEHA/3712/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/3712/2021 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Kujala Risto 06.09.2021 17:05

Esittelijä Kangasmaa Tarja 06.09.2021 16:58